

Pygamberimiziň keşbi, ahlagy we edebi: Kiçigöwünliliği

Category: Kitapcy, Pedagogika we edep-terbiye

написано kitapcy | 22 января, 2025

Pygamberimiziň keşbi, ahlagy we edebi: Kiçigöwünliliği

PYGAMBERIMIZIŇ KEŞBI, AHLAGY WE EDEBI

► KIÇIGÖWÜNLILIGI

Hezreti Omaryň (r.a) aýtmagyna görä, pygamberimiz (s.a.w) oňa: «*Hristianlaryň Isa pygambere Allanyň ogly diýisleri ýaly, siz hem meni aşa öwmäň. Men diňe Allanyň guludyryny. Sizem maňa Allanyň guly we ilçisi diýip ýüzleniň*» diýipdir.

Hezreti Enes (r.a) şeýle bir wakany gürrüň berýär. Bir adam pygamberimize: – Eý, Seýidimiz we Seýidimiziň ogly! – diýip, ýüzlenende, ol: «*Beyle diýmäň! Şeýtan sizi nebsiñiziň ýesiri edip goýaýmasyn. Men bary-ýogy Abdyllanyň ogly Muhammet hem-de Allanyň resulydyryny*»[1] diýip, jogap beripdir.

Öýünde özünü alyp barşy hem onuň biçak pes göwün adam bolandygyna güwä geçýär. «Pygamberimiz öýünde özünü nähili alyp barardy?» diýen soragy berenlerinde, Hezreti Äše şeýle jogap beripdir:

– Pygamberimiz öýüne gelende öydäkileriň hemmesi bilen bir meňzeş mähirli görüşüp çykardı. Egin-eşiginde sökülen ýeri bar bolsa özi serederdi, goýunlary özi sagardı, maşgalasyna öý işinde gerek bolan kömekleri bererdi. Özi bazara giderdi, hökman haýsy-da bolsa bir zatlar alardы, ýükünü hem özi götererdi. Daşyndaky sahabalar: «Rugsat ediň, bizem kömekleşeli» diýenlerinde olara-da – *Her kim öz ýükünü özi göterse ýagşy* – diýip, jogap bererdi. Köüşlerini hem özi ýamardы.[2]

Ýüňden eşikler geýerde, ulag dannamazdy, hyzmatkärleriniň, gullaryň çakylygyna-da giderdi. Hyzmatkärler, dul aýallar bilen gürrüňdeş bolup, olara kömek ederdi. Bir gün onuň ýanyna bir aýal geldi. Ol:

– Ýa Resulalla, meniň Size bir aýtjak zadym mätäç zadym bardy – diýdi.

Ol aýal garrydy, belki-de näme diýip, näme goýýanyny-da doly bilmeýärdi. Şonda-da serwerimiz özüniň her bir ynsana goýýan hormatyny oña-da goýup:

– *Eý ýeññe, Medinäniň haýsy ýerine barmaly bolsa aýt. Saňa kömek ederis!* – diýip, jogap berdi.

Ol aýal çykyp gidip, Medinäniň köçeleriniň birinde otyrды.

Pygamberimiz onuň ýagdaýyny bilip, oña gerek kömegi berdi.[3]

Enes ibn Mälík (r.a) şeýle gürrüň berýär:

– Hezreti pygamber ömründe bir hezek haja gidipdi. Ol ýolda bir düýä mündi. Düýäniň howudy gaty könedi welin, onu bazarda satsaň, dört dirheme-de geçjek däldi. Hezreti pygamberimiz şonda-da:

– *Eý, Allam, ryýa we sumgadan (ýagny il görsün, eşitsin diýip bir iş etmekden) daş edeweri* – diýip dileg edýärdi.[4]

Hezreti Jabir (r.a) şeýle gürrüň bererdi:

– *Men näsagdym. Hezreti pygamberimiz şonda öz aýagy bilen öýüme gelip, halymy sorap gitdi.*[5]

Pygamberimiz dirikä sahabalardan Abdylla ibn Ýusr (r.a) onuň huzuryna baranda inini tutabilmän titräp başlapdyr. Şonda pygamberimiz: [i]- Eý, gardaş, titräp durma! Men patyşa däldirin, menem bir nanyny gury iýýän kureýşlerden bir aýalyň ogludyrny»[6!] diýdi.

Bir günem ýaňky sahaba pygamberimize bişirilen goýun etini eltip beripdir. Hezreti pygamberimiz ýanyndaky musulmanlar bilen getirilwн nahardan çök düşüp, iýmäge durupdyr. Şol wagtam gapydan bir çarwa adam gelipdir-de olaryň bolup oturyşlaryny görüp geň galypdyr. Sebäbi, çök düşüp nahar iýmek ejizleriň, misginleriň, garyp-gasarlaryň edähedidi. Ýaňky adam Muhammet pygamberiň (s.a.w) garyp-gasarlaryň oturyşlary ýaly oturyp nahar iýmesinden many alyp bilmändir. Onuň ýagdaýyny aňan pygamberimiz oña:

[i]- *Allatagalanyň meni keremli bir gul edip ýaradanyna şübhe ýokdur. Ol meni jepbar (islänini edýän we keçjal edip ýaratmadı -[7] diýipdir.*

-
- [1,2] Tirmizi «Şemaýyl», 57 sah.
 - [3] Ibn Kesir, a.a.r, 88; Tirmizi, a.a.e, 55 sah.
 - [4] Hoja M.Raif Efendi Mugtasar Şemaýyly Şerif terjime, 229.
 - [5] A.a e 236.
 - [6] Abdyrahman Azzam «Resuly Kerimiň nusga Ahlaky», terj.Haýretdin Karaman.
 - [7] Hoja M.Raif Efendi, a.a.e., 103. Pedagogika we edep-terbiýe